

Inhoud

Inleiding	17
Deel 1 Geweld in gezinnen: met de neus op de feiten	23
1 Definitie en begripsafbakening	25
1.1 Geweld in gezinnen: <i>an inconvenient truth</i>	25
1.2 Kenmerken van geweld in gezinnen	26
1.3 Gevolgen van huiselijk geweld	30
1.3.1 Fysieke gevolgen	31
1.3.2 Psychische gevolgen	31
1.3.3 Psychosociale gevolgen	33
1.3.4 Transgenerationele overdracht	33
1.3.5 Maatschappelijke gevolgen	35
1.4 Huiselijk geweld vanuit verschillende perspectieven	36
1.4.1 Huiselijk geweld als uiting van psychopathologie	36
1.4.2 Huiselijk geweld als uiting van machtsverschillen	38
1.4.3 Huiselijk geweld, gedefinieerd vanuit het strafrecht	39
1.4.4 Huiselijk geweld vanuit systeemtheoretisch perspectief	41
1.4.5 Specialisme of generalisme?	43
1.5 Ontwikkelingen in vogelvlucht	44
1.5.1 Van privégeweld tot publieke zaak	45
1.5.2 Van zorgzaak naar veiligheidszaak	45
1.5.3 Decentralisatie: aanpak op maat	46
1.6 Een werkdefinitie en een uitgewerkte definitie van huiselijk geweld	47
1.6.1 Sleutelwoord 1: geweld	50
1.6.2 Sleutelwoord 2: huiselijke kring	51
1.6.3 Sleutelwoord 3: het slachtoffer	52
1.7 Een beeld van huiselijk geweld uit de cijfers	55
1.7.1 Het Intomartonderzoek (1997)	55
1.7.2 Huiselijk geweld bij inwoners met een migratieachtergrond	56
1.7.3 Politieregistratie in opeenvolgende jaren	57
1.7.4 Landelijk onderzoek in de periode 2007-2010	59
1.7.5 Landelijk onderzoek in de periode 2015-2018	60
1.7.6 Veroordeeld en opnieuw in de fout	61

2	Geweld tegen (ex-)partners, kinderen, ouders en ouderen	63
2.1	Partnergeweld	63
2.1.1	Typen partnergeweld	65
2.1.2	Typologie van slachtoffers van partnergeweld	67
2.1.3	Typologie van daders van partnergeweld	69
2.1.4	Risicofactoren voor partnergeweld	70
2.1.5	Partnergeweld in homorelaties	73
2.1.6	Partnergeweld in cijfers	75
2.2	Kindermishandeling	77
2.2.1	Wat is kindermishandeling?	77
2.2.2	Vormen van kindermishandeling	79
2.2.3	Kinderen als getuige van huiselijk geweld	82
2.2.4	Risicofactoren voor het ontstaan van kindermishandeling	84
2.2.5	Kindermishandeling in cijfers	85
2.3	Geweld tegen ouders en ouderenmishandeling	88
2.3.1	Oudermishandeling	88
2.3.2	Ouderenmishandeling	89
2.3.3	Vormen en gevolgen van ouder(en)mishandeling	90
2.3.4	Ouder(en)mishandeling in cijfers	92
2.4	Schadelijke traditionele praktijken	94
2.4.1	Vormen van schadelijke traditionele praktijken	95
2.4.2	Gevolgen van schadelijke traditionele praktijken	99
2.4.3	Schadelijke traditionele praktijken in cijfers	100
2.4.4	Beleid en aanpak van schadelijke traditionele praktijken	100
2.5	Seksueel geweld	102
2.5.1	Gevolgen van seksueel geweld	104
2.5.2	Seksueel geweld in cijfers	105
2.5.3	Aanpak van seksueel geweld	107
	 Samenvatting deel 1	 109
	 Deel 2 Aanpak van huiselijk geweld	 111
3	Sluitende aanpak en ketenaanpak	113
3.1	Sluitende aanpak	115
3.1.1	Een sluitende aanpak bereikt alle doelgroepen	115
3.1.2	Een sluitende aanpak omvat het hele werkterrein	117
3.2	Ketenaanpak	120
3.2.1	De frontoffices: Veilig Thuis	121
3.2.2	De lokale teams of wijkteams	124

3.2.3	Veiligheidshuizen	125
3.2.4	Ketenpartners	126
3.2.5	Verwijzers	131
3.3	Regie	132
3.3.1	Regie op verschillende niveaus	133
3.3.2	Casusregie of casemanagement	134
3.3.3	Intensief casemanagement	135
4	Instrumenten	137
4.1	Wetten en regels	137
4.1.1	Internationale wetgeving	137
4.1.2	Strafrecht	139
4.1.3	Burgerlijk Wetboek (BW)	140
4.1.4	Wet tijdelijk huisverbod	141
4.1.5	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2007 en 2015)	144
4.1.6	Jeugdwet	145
4.1.7	Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	146
4.2	Intentieverklaringen, convenanten en protocollen	147
4.3	Aanwijzing huiselijk geweld	149
4.4	Privacy en het beroepsgeheim	150
4.4.1	Wetten en regels rond privacy en het beroepsgeheim	150
4.4.2	Overmacht	152
4.4.3	Groepsoverleg	153
4.5	Overige instrumenten	154
4.5.1	Veiligheidsbeoordeling	154
4.5.2	Aware	155
	Samenvatting deel 2	156
	Deel 3 Vaardigheden en methodieken voor de aanpak van huiselijk geweld	157
5	Signalen in kaart brengen	161
5.1	Instrumenten bij het signaleren van huiselijk geweld	161
5.1.1	Intuïtie of het niet-pluisgevoel	162
5.1.2	Kennis van zaken	163
5.1.3	Signalenlijsten	164
5.1.4	Kindcheck	166

5.2	Houding en vaardigheden bij het signaleren van huiselijk geweld	167
5.2.1	Open houding met lef om door te vragen	167
5.2.2	Zoek meer dan één signaal en breng de signalen in kaart	167
6	Overleggen met collega's of met Veilig Thuis	169
6.1	Overleg en advies bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling	170
6.1.1	Aandachtsfunctionaris	170
6.1.2	Veilig Thuis	171
6.2	Eerste inschatting van de (on)veiligheid	171
7	Huiselijk geweld bespreekbaar maken	173
7.1	Instrumenten om huiselijk geweld bespreekbaar te maken	174
7.1.1	Een gespreksmodel	175
7.1.2	Aandachtspunten en accenten binnen het gespreksmodel	184
7.1.3	Standaardvragen in standaardgesprekken	189
7.2	Vaardigheden bij het bespreekbaar maken van huiselijk geweld	191
7.2.1	Praten in ik-boodschappen	191
7.2.2	Luisteren	192
7.2.3	Overschakelen	193
7.3	De kracht van argumenten	193
7.4	Voorwaarden voor professionele gesprekken over huiselijk geweld	196
8	Risico's taxeren	201
8.1	Afwegingskaders	202
8.2	Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld	203
8.3	ODARA en SARA	205
8.4	Hulp bij het invullen van een risicotaxatie-instrument	206
9	Het besluit nemen: melden, zelf hulp organiseren of verwijzen	207
9.1	Melden bij Veilig Thuis	207
9.1.1	Aandachtspunten bij het melden van huiselijk geweld	208
9.2	Melding bij de politie	209
9.3	Zelf hulp organiseren	211
9.4	Verwijzen	213
9.4.1	Verwijzingen in de vorm van een advies	214
9.4.2	Verwijzing onder drang of dwang	217
9.4.3	Voorwaarden voor succesvolle verwijzing	218

10 Methodieken	223
10.1 Methodieken gericht op preventie	224
10.1.1 Preventieprogramma's voor kinderen en jongeren	225
10.1.2 Preventieprogramma's voor volwassenen	229
10.1.3 Preventieprogramma's voor ouders en kinderen	231
10.1.4 Preventieprogramma's voor mensen met een verstandelijke beperking	232
10.1.5 Preventieprogramma's ten behoeve van potentiële plegers	234
10.2 Methodieken gericht op hulpverlening	235
10.2.1 Hulp voor kinderen en jongeren	237
10.2.2 Hulp voor volwassen slachtoffers	241
10.2.3 Hulp voor gezinnen: de systeemgerichte benadering	243
10.2.4 Hulp voor ouderen	247
10.2.5 Hulp voor mensen met een verstandelijke beperking	248
10.2.6 Hulp voor/behandeling van plegers	250
10.2.7 Hulp via internet	253
10.3 Methodieken gericht op nazorg	254
11 Zorg voor jezelf!	255
11.1 Overdracht en tegenoverdracht als gevolg van trauma's	255
11.2 Moe van betrokkenheid?	257
11.3 Instrumenten voor 'zelfzorg'	258
Samenvatting deel 3	260
Bijlage 1: Artikelen in het Wetboek van Strafrecht	261
Bijlage 2: Signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld	262
Literatuur	265
Register	273
Over de auteurs	283